

Raad voor de
rechtspraak

Begrotingsvoorstel 2023

Raad voor de rechtspraak

Begrotingsvoorstel 2023

20 september 2022

Inhoudsopgave

1.	Samenvatting	4
2.	Inleiding	6
3.	Beleidsmatige ontwikkelingen	7
3.1.	Beleidsdoelen van de Rechtspraak	8
4.	Productiegerelateerde bijdrage	12
4.1.	Wijze van berekening	12
4.2.	Budgettaire consequenties productiegerelateerde bijdrage	18
5.	Bijdrage voor gerechtskosten	18
6.	Bijdrage voor vaste kosten	19
7.	Bijdrage voor overige kosten	19
7.1.	Megazaken	19
7.2.	College van Beroep voor het bedrijfsleven	20
7.3.	Bijzondere kamers	21
7.4.	Bijdrage voor niet-Besluit financiering rechtspraak 2005 taken	22
8.	Aanvraag leenfaciliteit	23
9.	Ontwikkeling eigen vermogen	23
10.	Doorlooptijden	23

1. Samenvatting

Beleidsmatige ontwikkelingen

De afgelopen periode stond de Rechtspraak voor grote uitdagingen, zoals het uitbreken van de coronacrisis en de nasleep van de kinderopvangtoeslagaffaire. Maar ook de pensionering van een steeds groter aantal rechters en daarmee het tekort aan rechters, de complexer wordende rechtszaken en een grote digitaliseringsopgave, moeten in dit verband worden genoemd. Dit neemt niet weg dat de Rechtspraak het werk van de rechter nog beter tot zijn recht wil laten komen en wil leren van de coronacrisis en de toeslagenaffaire. Een goed functionerende Rechtspraak is essentieel voor onze samenleving, om geschillen tussen burgers, bedrijven en overheden te beslechten en om te beoordelen of zij de wet hebben overtreden en welke (straf)maatregel dan passend is. De samenleving heeft rechtspraak nodig die rechtvaardig, toegankelijk, tijdig en transparant is en inspeelt op de maatschappelijke ontwikkelingen. Daar gaat de Rechtspraak zich in 2023 weer volop voor inzetten.

Beleidsdoelen 2023

Dit begrotingsvoorstel van de Rechtspraak bevat de beleidsdoelen die zijn geformuleerd op basis van de prijsafspraken voor de periode 2023–2025 tussen de Raad voor de rechtspraak en de Minister voor Rechtsbescherming. Daarnaast vloeit het beleid voort uit de in 2021 vernieuwde missie, visie en agenda van de Rechtspraak.

De Raad voor de rechtspraak, de gerechten en de landelijke diensten werken in 2023 gezamenlijk aan het opstellen van een nieuwe Uitvoeringsagenda voor de periode 2023–2025. Thema's die daarin zeker een belangrijke rol gaan spelen zijn:

1. Toegankelijke en digitale rechtspraak
2. Tijdige en voorspelbare rechtspraak
3. Kwaliteit van ons primaire proces
4. Onze mensen: vinden, binden, boeien & iedereen voelt zich welkom en gewaardeerd (inclusiviteit)

Prijsafspraken

Voor de periode 2023–2025 zijn er met de Minister voor Rechtsbescherming prijsafspraken gemaakt. De totale begroting van de Rechtspraak wordt vanaf 2023 structureel verhoogd tot een bedrag van ruim € 155 mln. vanaf 2025. Daarmee kan allereerst de basis op orde worden gebracht. Dat betekent geld om meer rechters en ander personeel aan te trekken, waardoor de doorlooptijden kunnen worden verkort en het overwerk op termijn kan worden teruggedrongen. Verder worden meer middelen ter beschikking gesteld voor de kwaliteit van rechtspreken. Hiermee kunnen onder de noemer maatschappelijk effectieve rechtspraak en wijkrechtspraak meer initiatieven worden ontplooid om het recht dichterbij mensen te brengen en komt er tijd voor reflectie. Ook voor ondermijning wordt geld uitgetrokken om onder meer de toename van megazaken in het strafrecht op te vangen. Tot slot komt er geld beschikbaar voor digitalisering en innovatie. Deze middelen zijn niet alleen bedoeld voor het bevorderen van de digitale toegankelijkheid ten behoeve van de rechtzoekenden en het verbeteren van de data dienstverlening, maar ook voor het op orde brengen van de processystemen, waardoor het digitaal werken in het primaire proces beter wordt ondersteund.

De gelden voor «preventie met gezag» (wijkrechtspraak) worden vooralsnog gereserveerd op de begroting van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (J&V). Er zijn afspraken over op welk moment er middelen hiervoor worden overgeheveld naar de Rechtspraak.

Tabel 1 Prijsafspraken 2023–2025 x € 1.000

	2023	2024	2025	2026	2027 e.v.
Versterking Rechtspraak	13.600	19.400	27.100	27.800	34.800
Kwaliteit	15.600	17.400	21.000	21.000	21.000
Aanpak ondermijning	15.100	15.100	15.100	15.100	15.100
vernieuwing procesondersteuning en strafrechtspraak	20.680	18.680	–	–	–
digitalisering en innovatie	27.700	38.000	59.500	57.400	50.400
bedrijfsvoering	13.050	11.050	17.950	19.350	19.350
wet- en regelgeving	8.807	6.911	7.667	6.347	6.347
Prijsmutaties 2023–2025	114.537	126.541	148.317	146.997	146.997
Preventie met gezag / wijkrechtspraak (reservering op J&V-begroting)	7.500	10.000	10.000	10.000	10.000

Capaciteitsbehoefte

De in dit begrotingsvoorstel opgenomen capaciteitsbehoefte in strafzaken, bestuurszaken en civiele zaken is gebaseerd op de door het Ministerie van J&V opgestelde meerjarenprognose van de capaciteitsbehoefte in de justitiële ketens op basis van het Prognosemodel Justitiële Ketens (PMJ) en de Meerjaren Productie Prognose (MPP). De capaciteitsbehoefte verwijst naar het aantal geraamde zaken.

Volgens de laatste PMJ-prognoses en de MPP zal de totale capaciteitsbehoefte in aantal zaken bij de Rechtspraak in 2023 iets dalen ten opzichte van 2022. Dit komt voornamelijk doordat er in de capaciteitsbehoefte van 2022 rekening is gehouden met corona-achterstanden die moeten worden weggewerkt. Na 2023 blijft de capaciteitsbehoefte redelijk stabiel. Voor 2023 en volgende jaren zijn er nog geen corona-achterstanden opgenomen in het PMJ en in de PMJ-overzichten. Komende jaren zal worden nagegaan of dit nog nodig is.

Eigen vermogen

Na toepassing door de Minister van Rechtsbescherming van de hardheidsclausule in verband met corona heeft de Rechtspraak over 2021 een resultaat van nul euro geboekt. Het jaar 2021 werd afgesloten met een nihil eigen vermogen. De verwachting op dit moment is dat over 2022 een negatief resultaat wordt behaald van rond de €25 mln. Dit komt vooral door een grote hoeveelheid minderwerk als gevolg van coronamaatregelen in het eerste kwartaal 2022, een hoog ziekteverzuim en krapte op de arbeidsmarkt.

Mutaties

Tabel 2 Begrotingsvoorstel Rechtspraak 2023 x € 1.000

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bijdrage J&V-begroting 2022	1.145.702	1.131.272	1.105.391	1.098.701	1.095.322	1.095.322
mutaties:						
Productiegerelateerde bijdrage	19.308	- 12.246	8.234	17.719	22.416	20.651
Prijsakkoord 2023–2025	-	114.537	126.541	148.317	146.997	146.997
Vaste kosten	51.844	17.380	17.086	16.858	16.478	16.453
Gerechtskosten	8	- 107	48	120	128	128
Megazaken straf	4.595	1.675	1.539	1.499	1.476	1.476
CBb	310	- 104	2.436	258	672	245
Bijzondere kamers	1.065	392	392	392	392	392
Niet-Bfr 2005	449	449	449	449	449	449
Totaal gevraagde bijdrage J&V	1.223.281	1.253.248	1.262.116	1.284.313	1.284.330	1.282.113
Mutatie t.o.v. beschikbaar	77.579	121.976	156.725	185.612	189.008	186.791
Netherlands Commercial court	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000

2. Inleiding

In deze meerjarenbegroting, die gebaseerd is op de PMJ-prognose van december 2021, geeft de Rechtspraak aan welke activiteiten zij in de jaren 2022–2027 wil verrichten en welke middelen daarvoor nodig zijn. Sinds 2020 wordt de Rechtspraak naast een productiegerelateerde bijdrage, bekostigd met een lumpsumbijdrage voor de vaste kosten.

In de begroting van het Ministerie van J&V voor 2023 (september 2022) zal de Minister voor Rechtsbescherming meedelen welke middelen hij van plan is bij de begrotingswet beschikbaar te stellen aan de Rechtspraak. Indien dit bedrag afwijkt van het bedrag in dit begrotingsvoorstel, geeft de Minister gemotiveerd aan waarom dit het geval is. Vervolgens geeft de Rechtspraak in het jaarplan 2023 aan welke activiteiten worden ondernomen met de middelen die de Minister voor Rechtsbescherming op basis van de begrotingswet feitelijk ter beschikking stelt. In dit begrotingsvoorstel 2023 worden ook wijzigingsvoorstellen opgenomen voor het lopende uitvoeringsjaar 2022.

Leeswijzer

Dit begrotingsvoorstel is als volgt opgebouwd:

In hoofdstuk 3 worden de beleidsmatige ontwikkelingen weergegeven. De financiële bijdrage van het Ministerie van J&V aan de Raad voor de rechtspraak bestaat uit zes onderdelen:

- een bijdrage voor kosten van het primair proces,
- een bijdrage voor de kosten van ondersteunende processen,
- huisvestingsgerelateerde kosten,
- kosten in centraal beheer,
- een bijdrage voor gerechtskosten en
- een bijdrage voor overige kosten.

In de hoofdstukken 4, 5 en 6 worden voor elk van deze onderdelen voorstellen gedaan.

Hoofdstuk 7 heeft betrekking op de werkzaamheden van de Rechtspraak die niet voortvloeien uit de Wet op de rechterlijke organisatie (Wet RO) en het Besluit financiering rechtspraak 2005 (Bfr 2005).

Hoofdstuk 8 heeft betrekking op de leenfaciliteit. In hoofdstuk 9 wordt het totale begrotingsvoorstel gepresenteerd en wordt de verwachte ontwikkeling van het eigen vermogen geschetst. In hoofdstuk 10 zijn de standaarden voor doorlooptijden opgenomen.

3. Beleidsmatige ontwikkelingen

De afgelopen periode stond de Rechtspraak voor grote uitdagingen, zoals het uitbreken van de coronacrisis en de nasleep van de kinderopvangtoeslagaffaire. Maar ook de pensionering van een steeds groter aantal rechters en daarmee het tekort aan rechters, de complexer wordende rechtszaken en een grote digitaliseringsopgave, moeten in dit verband worden genoemd. Dit neemt niet weg dat de Rechtspraak het werk van de rechter nog beter tot zijn recht wil laten komen en wil leren van de coronacrisis en de toeslagenaffaire. Een goed functionerende Rechtspraak is essentieel voor onze samenleving, om geschillen tussen burgers, bedrijven en overheden te beslechten en om te beoordelen of zij de wet hebben overtreden en welke (straf)maatregel dan passend is. De samenleving heeft rechtspraak nodig die rechtvaardig, toegankelijk, tijdig en transparant is en inspeelt op de maatschappelijke ontwikkelingen. Daar gaat de Rechtspraak zich in 2023 weer volop voor inzetten.

Dit begrotingsvoorstel beschrijft de beleidsdoelen die de Rechtspraak heeft geformuleerd op basis van de prijsbesprekingen voor de periode 2023–2025 tussen de Raad voor de rechtspraak en de Minister voor Rechtsbescherming. Daarnaast vloeit het beleid voort uit de missie, visie en agenda van de Rechtspraak.

De missie

De Rechtspraak beschermt rechten en vrijheden, komt op voor de democratische rechtsstaat, zorgt voor een goede toepassing van het recht en voor beslissingen door onafhankelijke, onpartijdige, integere en deskundige rechters.

De visie

De Rechtspraak is rechtvaardig, toegankelijk, tijdig, transparant en speelt in op maatschappelijke ontwikkelingen.

De Agenda

Deze bevat vijf doelen die leidend zijn bij het formuleren van beleidsdoelen en het maken van bestuurlijke afspraken.

1. Rechtspraak is tijdig en voorspelbaar.
2. Toegang tot de rechter wordt digitaal en op laagdrempelige wijze verleend. Voor rechtzoekenden die onvoldoende in staat zijn om mee te doen aan digitaal toegankelijke rechtspraak, wordt toegang tot de rechter gefaciliteerd.
3. De Rechtspraak werkt actief samen in netwerken en is daarin betrouwbaar. Deze samenwerking is niet vrijblijvend. Bij die samenwerking blijft de onafhankelijke en onpartijdige rol van de rechter gewaarborgd.
4. De Rechtspraak werkt met een menselijke maat. Medemenselijkheid is bepalend voor de manier waarop wij ons werk uitvoeren. Wij zien de mens achter het juridische dossier. Onze communicatie kent een persoonlijke benadering waar dat kan.
5. De Rechtspraak is divers samengesteld en zorgt voor inclusiviteit. Dat wil zeggen dat wij ervoor zorgen dat iedereen zich thuis voelt in de organisatie en daar zichzelf kan zijn. Wij creëren kansen voor het

leren van elkaar en werken samen. Wij worden gedreven door de in de missie geformuleerde waarden. Bestuurders en managers stimuleren eigenaarschap bij een ieder die voor de Rechtspraak werkt en geven hen vertrouwen.

3.1. Beleidsdoelen van de Rechtspraak

De Raad voor de rechtspraak, de gerechten en de landelijke diensten werken in 2023 gezamenlijk aan het opstellen van een nieuwe Uitvoeringsagenda voor de periode 2023–2025. Thema's die daarin zeker een belangrijke rol gaan spelen zijn:

1. Toegankelijke en digitale rechtspraak
2. Tijdige en voorspelbare rechtspraak
3. Kwaliteit van ons primaire proces
4. Onze mensen: vinden, binden, boeien en iedereen voelt zich welkom en gewaardeerd (inclusiviteit).

Toegankelijke en digitale rechtspraak

Onder de noemer van toegankelijke en digitale rechtspraak werkt de Rechtspraak aan digitale toegankelijkheid, begrijpelijke en mensgerichte communicatie en het beter benutten van de beschikbare data om de toegankelijkheid en transparantie te vergroten. Hieronder valt ook het meer en verantwoord publiceren van rechterlijke uitspraken en het vergroten van de toegankelijkheid en kwaliteit van de openbare registers van de Rechtspraak.

De komende jaren wil de Rechtspraak eenvoudige digitale toegang tot rechtspraak in alle rechtsgebieden realiseren voor rechtszoekenden en hun (juridische) vertegenwoordigers en de online dienstverlening verder ontwikkelingen zoals het zelf (door de rechtszoekenden en hun vertegenwoordigers) online kunnen inplannen van zaken of het voeren van digitale en hybride zittingen.

De afgelopen jaren is er middels het programma Digitalisering Strafrecht keten geïnvesteerd in de strafrecht keten, op dit gebied worden nog forse stappen gezet. De Rechtspraak bouwt de komende jaren aan een nieuw primair processysteem. Tot slot zorgt de modernisering van het Wetboek van Strafvordering voor een aanzienlijke aanpassing in de informatievoorziening van de strafrecht keten waar de Rechtspraak in de bouw van het nieuwe processysteem rekening mee houdt.

Om deze ambities te realiseren moet de basis op orde zijn. Vernieuwing van oude systemen is dan ook de komende jaren noodzakelijk en er wordt verder geïnvesteerd in beveiliging en privacy.

Tijdige en voorspelbare rechtspraak

Tijdige en voorspelbare rechtspraak is een grote prioriteit voor de Rechtspraak. Door het uitbreken van de coronacrisis, complexer wordende zaken en een tekort aan rechters vormt dit een grote uitdaging. Lange doorlooptijden hebben grote gevolgen voor rechtszoekenden die langer moeten wachten totdat hun zaak wordt afgedaan en voor de Rechtspraak zelf waar medewerkers een grote werkdruk ervaren. Het programma Tijdige rechtspraak loopt in 2023 door en heeft als opdracht om de gerechten te ondersteunen bij het behalen van de geformuleerde doorlooptijdenstandaarden en vergroting van de voorspelbaarheid voor rechtszoekenden. Daarbij worden versnellers en best practices ingezet, bestaande achterstanden ingelopen (o.a. met inzet van de landelijke inloopkamers), wordt efficiënter gewerkt door beter te roosteren en te plannen en wordt beter gecommuniceerd met rechtszoekenden. Hierdoor wordt de rechtsgang voorspelbaarder en transparanter voor rechtszoe-

kenden en krijgen de medewerkers van de Rechtspraak meer plezier in hun werk. In 2023 wordt tevens gewerkt aan een duurzame borging van de resultaten van het programma Tijdige rechtspraak in de gerechten.

Kwaliteit van ons primaire proces

Innovatie en maatschappelijk effectieve rechtspraak

Goede rechtspraak bestaat niet alleen uit juridische knopen doorhakken. Goede rechtspraak is ook, waar dat kan en gepast is, proberen de problemen van mensen écht op te lossen. Nu zitten soms wetten en regels in de weg en lopen mensen tegen juridische muren op. Daar wil de Rechtspraak wat aan doen. Innovatie is een middel om de Rechtspraak te verbeteren en (steeds) aan te passen aan de veranderende behoeften van de samenleving of van de organisatie zelf ten behoeve van de samenleving. Door middel van innovatieve projecten wil de Rechtspraak zo goed mogelijk aansluiten bij de behoeften van rechtzoekenden, in een bredere maatschappelijke context. De Rechtspraak draagt daar in 2023 weer aan bij door op diverse actuele thema's met projecten de toegang tot de rechter zo laagdrempelig mogelijk te houden en tot een échte oplossing van het geschil te komen. In het kader van «maatschappelijk effectieve rechtspraak» zijn verschillende projecten en pilots gestart, dit loopt door in 2023 waarin enkele projecten worden afgerond met een evaluatie en/of worden geïmplementeerd. Die zijn onder te verdelen in vier stromingen, de eenvoudige civiele procedure, schuldenaanpak, complexe echtscheidingen en wijkrechtspraak.

Voorbeelden van lopende pilots in de stroming *de eenvoudige civiele procedure* zijn de Rotterdamse en Zeeuwse Regelrechter, de Haagse Wijkrechter en Overijsselse Overlegrechter waarbij de focus ligt op snelle, toegankelijke en betaalbare rechtspraak voor civiele geschillen. Binnen de stroming *schuldenaanpak* wordt met nieuwe instrumenten geprobeerd mensen eerder hulp te laten zoeken om van hun schulden af te komen en te voorkomen dat zij nieuwe schulden maken. Dit wordt onder andere gedaan met de inzet van schuldenfunctionarissen, deze werkwijze is positief geëvalueerd en wordt nu binnen de Rechtspraak uitgebreid. Daarnaast wordt binnen deze stroming geëxperimenteerd met het bieden van een goedkoper en effectiever alternatief in zaken waarbij burgers betalingsachterstanden hebben bij hun zorgverzekeraar. Binnen de stroming die zich richt op *complexe echtscheidingen* en het verminderen van conflicten als mensen uit elkaar gaan lopen de Procedure gezamenlijke toegang ouders (regiolabs) van de rechtbanken Den Haag en Oost-Brabant en de deelgeschillenrechter van rechtbank Gelderland. Als uit evaluatie blijkt dat betrokkenen de pilot positief waarderen wordt de werkwijze landelijk uitgerold, zoals het geval is met *wijkrechtspraak*, de vierde stroming die tot doel heeft om effectief bij te dragen aan het oplossen van uiteenlopende, meervoudige problemen van mensen in de wijk. De bestaande locaties in Eindhoven, Rotterdam en Amsterdam worden de komende jaren uitgebreid, waarbij wordt aangesloten bij de landelijke aanpak Preventie met gezag. In 2023 zal als eerste nieuwe locatie wijkrechtspraak Tilburg van start gaan en op diverse andere locaties vinden verkenningen plaats op welke wijze wijkrechtspraak daar van toegevoegde waarde kan zijn.

Invoering nieuw Wetboek van Strafvordering

Het Wetboek van Strafvordering wordt gemoderniseerd omdat het oude wetboek een lappendeken was geworden door de vele later ingevoegde bepalingen. Het is hoognodig een heldere structuur te bieden en het

wetboek aan te passen aan de moderne, digitale tijden en nieuwe jurisprudentie.

De implementatie wordt een grote opgave die de nodige druk zal leggen op de Rechtspraak¹. Er wordt op het gebied van wetgeving nog gewerkt aan de Invoeringswet die onder meer het overgangsrecht behelst, en aan uitvoeringsbesluiten. De Innovatiewet Strafvordering maakt het mogelijk om vooruitlopend op de inwerkingtreding van het nieuwe wetboek te experimenteren met een aantal bepalingen. Daarvoor zijn vijf pilots in voorbereiding op het gebied van audiovisuele verslaglegging, mediation, prejudiciële vragen, gegevens na inbeslagneming en bevoegdheden van de hulpofficier van justitie. Deze pilots zijn nodig om de conceptbepalingen te beproeven en om te bekijken welke gevolgen de voorgestelde wijzigingen hebben op de organisatie in de strafrechtketen in zijn algemeenheid en de Rechtspraak, als laatste in de keten, in het bijzonder.

De uitvoering van de pilots vraagt de nodige voorbereiding, techniek, samenwerking, bemensing en budget. De verwachte inwerkingtreding van de Innovatiewet en daarmee de startdatum van de pilots, is op 1 oktober 2022. De inwerkingtreding van het nieuwe Wetboek van Strafvordering is voorzien in 2026.

De Rechtspraak zal meedenken bij het wetgevingsproces in de preconsultatiefase (van de Invoeringswet en de boeken 7 en 8) en bij de ketensamenwerking op het gebied van de vereiste digitaliseringsamenwerking en de eerste opleidingstrajecten (professionele gesprekken, eerste kennismaking met het voorziene nieuwe procesrecht, etc.).

Onze mensen: vinden, binden, boeien & iedereen voelt zich welkom en gewaardeerd (inclusiviteit)

Verbinding met de organisatie en verhoging van werkplezier

In 2023 en daarna wil de Rechtspraak werken aan het verhogen van het werkplezier van haar medewerkers en zorgen voor meer verbinding met de organisatie in een cultuur die bovenal in het teken staat van verbinding, respect, vertrouwen, elkaar helpen en versterken, zowel onder collega's, als op niveau van de teams, de gerechten, de landelijke diensten en de Rechtspraak als geheel. Om dat te realiseren wordt er een analyse gemaakt van gewenste organisatieontwikkelingen. Ook wordt er verder geïnvesteerd in leidinggevenden en de HR organisatie, wisselen we onderling best practices op het terrein van werkgeluk en vitaliteit uit en geven we opvolging aan de uitkomsten van het medewerkerswaarderingsonderzoek dat in 2022 wordt gehouden.

Uit het tijdbestedingsonderzoek dat de Rechtspraak in 2021 heeft uitgevoerd is gebleken dat er door rechters en gerechtsjuristen structureel wordt overgewerkt. Om dit overwerk te verminderen en goed en tijdig te kunnen blijven rechtspreken wordt de personele capaciteit uitgebreid, onder andere met een continuering van de opschaling van de opleidingscapaciteit naar 130 rechters en/of raadsheren in opleiding per jaar en het aantrekken van extra gerechtsjuristen en ondersteunend personeel.

¹ Over het implementatietraject, zie het rapport van de Commissie modernisering Wetboek van Strafvordering: Eindrapportage implementatiestrategie | Rapport | Rijksoverheid.nl

In- en externe arbeidsmarkt

Om de kwaliteit van het rechtspreken hoog te houden, alle rechtszaken de komende jaren te kunnen blijven behandelen en de organisatie goed te laten functioneren, is het essentieel om betrokken en vakbekwame medewerkers aan te trekken, hen te behouden en hen in staat te stellen om zich te ontwikkelen. Daarom werkt de Rechtspraak in 2023 verder aan (de implementatie van) diverse projecten op het gebied van arbeidsmarktbeleid en loopbaanbeleid. Ook bestaat het voornemen om een traineeship voor jonge juristen te introduceren. Dit zodat medewerkers én potentiële sollicitanten de Rechtspraak ervaren als een aantrekkelijke en goede werkgever, vacatures snel worden vervuld en medewerkers zich langdurig aan de Rechtspraak verbinden. Ook wordt er verder gewerkt aan het vergroten van de diversiteit en inclusie binnen de organisatie, van bewustwording naar concrete doelen en realisatie.

Overige doelstellingen

Reflectietrajecten naar aanleiding van de kinderopvangtoeslagaffaire

De Rechtspraak leert van de toeslagenaffaire. Op 17 december 2020 heeft de parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag haar rapport «ongekend onrecht» aangeboden aan de voorzitter van de Tweede Kamer. Een van de constatering is dat rechtspraak onvoldoende in staat is gebleken de gevraagde rechtsbescherming te bieden. De Rechtspraak ziet zich dan ook gesteld voor de vraag hoe een dergelijke situatie in de toekomst kan worden voorkomen. De constatering van de commissie geven daarom extra urgentie aan de ambities uit de visie van de Rechtspraak.

Rechters reflecteren op de vraag wat hun rol is geweest in de toeslagenaffaire en hoe zij effectieve rechtsbescherming kunnen bieden. In het rapport «Recht vinden bij de rechtbank», waarin de bestuursrechters reflecteren op de toeslagenaffaire, zijn diverse aanbevelingen opgesomd. De implementatie van die aanbevelingen verhoogt de kwaliteit van de bestuursrechtspraak verder.

In navolging van het reflectietraject van de bestuursrechters is ook binnen andere rechtsgebieden een reflectietraject gestart, zoals binnen het familie- en jeugdrecht. De centrale vraag is: hoe biedt de familie- en jeugdrechter bij de uitvoering van zijn/haar wettelijke taak rechtsbescherming aan kinderen en (pleeg)ouders in rechtszaken? De reflectie moet concrete aanbevelingen opleveren om de juiste rechtsbescherming te kunnen bieden in individuele zaken. De aanbevelingen zullen gericht zijn aan familie- en jeugdrechters zelf, maar zouden ook gericht kunnen zijn aan ketenpartners en andere staatsmachten.

De ambitie van de Rechtspraak is onder andere dat in alle rechtsgebieden periodiek bezinningsprocessen worden uitgevoerd. Ook geeft de Rechtspraak de wetgever, bewust van de grenzen die de scheiding der machten dicteert, feedback op de werking van wet- en regelgeving onder andere via het jaarverslag.

Aanpak ondermijning

Het demissionaire kabinet Rutte III heeft structureel middelen vrij gemaakt voor de aanpak van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit¹. Met deze middelen wordt extra rechterlijk en niet-rechterlijk personeel

¹ Kamerstukken II, 2021/2022, 29 911, nr. 339

aangetrokken waardoor er meer capaciteit vrijkomt voor de zogenoemde megazaken en wordt er per gerecht een poule gecreëerd van juridische professionals met bijzondere kennis op het gebied van ondermijnende criminaliteit, die nauw met elkaar samenwerken en expertise uitwisselen. Met de toename van het aantal megazaken in het strafrecht neemt ook de behoefte toe aan hoogbeveiligde zittingslocaties. In Vlissingen wordt een geheel nieuw complex gerealiseerd, het Justitieel Complex Vlissingen. De hoogbeveiligde zittingszaal van de rechtbank in Amsterdam (beter bekend als «de Bunker») is dringend aan vervanging toe. Daarom worden de voorbereidingen getroffen om te starten met de bouw van een nieuwe hoogbeveiligde rechtbank naast de penitentiaire inrichting (PI) in Lelystad ter vervanging van «de Bunker». De vervoersbewegingen van gedetineerden uit de hoogste risicocategorie van en naar het Justitieel Complex Vught veroorzaken veel veiligheidsrisico's en overlast. Daarom zijn een aantal oplossingen uitgewerkt. Deze betreffen onder andere de mogelijkheid om digitaal deel te nemen aan rechtszittingen voor gedetineerden in de extra beveiligde inrichting (EBI) via een hoogwaardige videoverbinding en de realisatie van een ruimte in de PI Vught waar de rechter-commissaris hoorzittingen kan houden. Naar verwachting worden beide oplossingen in 2023 gerealiseerd.

Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan wijkgerichte inzet van rechtspraak zoals hierboven is beschreven. Ook wordt geïnvesteerd in de bescherming en veiligheid van de medewerkers en gebouwen van de Rechtspraak. Deze investeringen richten zich onder andere op beveiligingsmaatregelen voor zowel rechtspraakmedewerkers als voor advocaten, journalisten en officieren van justitie in gerechtsgebouwen.

4. Productiegerelateerde bijdrage

4.1. Wijze van berekening

De financiering van de Rechtspraak door het Ministerie van J&V is voor ongeveer 60% gebaseerd op het aantal rechtszaken. Naast deze productiegerelateerde bijdrage is er een vaste lumpsumbijdrage voor de vaste kosten. De bedragen voor vaste kosten zijn tussen de Minister voor Rechtsbescherming en de Raad voor de rechtspraak voor de prijsperiode 2023–2025 vastgesteld op ongeveer 510 miljoen euro. Deze kosten worden jaarlijks geïndexeerd voor wijzigingen in lonen en prijzen.

De capaciteitsbehoefte en het productievoorstel hebben conform het Besluit financiering rechtspraak 2005 als basis de verwachte instroom volgens de meest recente ketenprognoses. Daarmee is dit ook de basis voor de productiegerelateerde bijdrage aan de Rechtspraak.

Betrouwbare instroomramingen

De in dit begrotingsvoorstel opgenomen capaciteitsbehoefte voor de behandeling van strafzaken, bestuurszaken en civiele zaken is gebaseerd op de door het Ministerie van J&V opgestelde meerjarenprognose van de capaciteitsbehoefte in de justitiële ketens op basis van het Prognosemodel Justitiële Ketens (PMJ). De prognose van de capaciteitsbehoefte voor de behandeling van vreemdelingenzaken is gebaseerd op de Meerjaren Productie Prognose (MPP) in de vreemdelingenketen.

De PMJ-prognoses zijn gebaseerd op econometrische modellen, waarbij gebruik is gemaakt van in het verleden gevonden verbanden tussen externe ontwikkelingen (demografische, economische en maatschappelijke)

lijke) en ontwikkelingen in de verschillende justitieketens. De externe ontwikkelingen zijn onder andere de ontwikkeling van de omvang van de beroepsbevolking, de koopkrachtontwikkeling, het gemiddeld inkomen, de uitkeringen, de ontwikkeling van de bruto toegevoegde waarde en de collectieve lastendruk. De prognoses hiervan zijn ontleend aan diverse publicaties van het Centraal Planbureau (CPB), zie de PMJ-rapporten van het WODC en de Raad voor de rechtspraak voor meer informatie over het PMJ en de gebruikte CBP-publicaties².

Het Ministerie van J&V maakt samen met de ketenpartners in de vreemdelingenketen de MPP. Deze prognose geeft een beeld van de mogelijke instroom van asielzoekers, het ketenproces van Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) en Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V), en de uitstroom naar gemeenten. Op basis van de beschikbare informatie van de asielinstroom stelt de IND periodiek een productieplan op waarbij rekening wordt gehouden met instroom, voorraad en prioritering binnen het totaal van alle te behandelen procedures. Het productieplan van de IND wordt verwerkt in de MPP en daarmee worden twee keer per jaar prognoses van in- en uitstroom van de rechtbanken gedaan.

Naast de beleidsneutrale raming van rechtszaken worden in het PMJ en de MPP ook verwachte gevolgen in aantallen zaken van nieuwe wet- en regelgeving en beleid meegenomen. Voor de Rechtspraak zijn die effecten over het algemeen gebaseerd op ex-ante evaluaties die in het kader van de wetgevingsadvisering tot stand zijn gekomen. Een extra element in de prognoses betreft de kwantificering van de achterstanden ontstaan door effecten van de genomen maatregelen tegen corona. Deze opgelopen achterstanden zijn aan de prognoses voor 2022 toegevoegd.

De PMJ-prognoses zijn vastgesteld in december 2021 en de MPP-prognoses in februari 2022. De op dat moment beschikbare economische en demografische prognoses van het CPB en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) zijn gebruikt voor het opstellen van de prognoses. Op dat moment was onbekend of er in 2022 en 2023 nog maatregelen zullen zijn om corona in te dammen en de eventuele economische gevolgen daarvan. Ook de eventuele gevolgen van de oorlog in de Oekraïne op de economische prognoses zijn nog niet meegenomen. Geconstateerd is dat in 2020 en 2021 bij sommige zaaktypen sprake was van een lagere instroom dan verwacht op basis van economische en demografische variabelen in het PMJ model, waarschijnlijk door de coronacrisis en de maatregelen daar omheen. In het PMJ model is de aanname gedaan dat in 2022 nog voor 25% rekening moet worden gehouden met de gevolgen van de coronacrisis voor de instroom zoals die zich in 2020 hebben voorgedaan en dat er in 2023 geen gevolgen meer zullen zijn voor de instroom. In het volgende PMJ, dat zal worden vastgesteld in december 2022, zullen de aannames die in verband met de coronasituatie zijn gemaakt met betrekking tot instroom en wegwerken van achterstanden worden heroverwogen.

² PMJ rapporten en Kamerbrief over PMJ-ramingen tot en met 2026 | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

Verwachte ontwikkeling van de capaciteitsbehoefte in de periode 2022–2027

Volgens de laatste PMJ-prognoses en de MPP zal de totale capaciteitsbehoefte in aantal zaken bij de Rechtspraak in 2023 iets dalen ten opzichte van 2022, dit komt voornamelijk doordat er in de capaciteitsbehoefte van 2022 rekening is gehouden met corona-achterstanden die moeten worden weggewerkt. Na 2023 blijft de capaciteitsbehoefte redelijk stabiel.

Tabel 3 Productie conform meerjarenprognose (aantallen producten)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Rechtbank Handel	70.214	62.527	63.752	63.915	63.869	63.676
Rechtbank Familie	192.749	188.141	191.634	193.165	194.466	195.676
Rechtbank Bestuur	40.564	36.670	37.300	38.824	38.824	38.824
Rechtbank Straf	171.818	182.956	181.111	180.476	180.033	179.919
Rechtbank Kanton	1.035.125	979.836	1.001.019	1.001.990	999.415	993.161
Rechtbank VK	40.280	40.280	40.280	40.280	40.280	40.280
Rechtbank Belasting	31.177	27.320	26.404	25.894	25.077	24.912
Totaal rechtbanken	1.581.927	1.517.730	1.541.500	1.544.544	1.541.964	1.536.448
Gerechtshof Handel	8.411	7.055	7.172	7.204	7.230	7.269
Gerechtshof Familie	5.757	5.040	5.160	5.216	5.234	5.245
Gerechtshof Straf	28.130	30.876	31.164	31.205	31.238	31.262
Gerechtshof Belasting	6.070	4.646	3.899	3.849	3.795	3.753
Totaal gerechtshoven	48.368	47.617	47.395	47.474	47.497	47.529
Centrale Raad van beroep (CRvB)	6.208	4.883	4.337	4.309	4.441	4.441
Totalen rechtbanken, gerechtshoven en CRvB	1.636.503	1.570.230	1.593.232	1.596.327	1.593.902	1.588.418

Kantonzaken (civiel en straf)

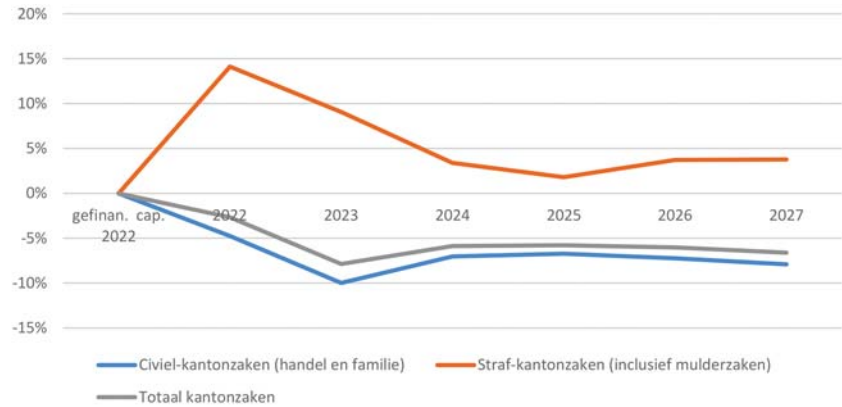
De prognose van het aantal civiele kantonzaken ligt in 2022 en 2023 lager dan de gefinancierde capaciteit. Hierin speelt mee dat in de huidige prognoses voor 2022 nog rekening is gehouden met een coroneffect op de instroom en doordat de in 2021 verwachte verslechterde economische prognose vanwege corona niet lijkt uit te komen.

Bij de strafkantonzaken zit de prognose van het aantal zaken juist boven de gefinancierde capaciteit. Voor 2022 is dit hogere aantal zaken deels te verklaren door het geplande wegwerken van bijna 29.000 zaken aan corona-achterstand.

Voor het totaal aantal kantonzaken (civiele en strafzaken) komt de prognose in 2022 en 2023 ongeveer drie tot vier procent lager uit dan de gefinancierde capaciteit in 2022 en 2023.

In 2024 stijgt het aantal civiele kantonzaken naar verwachting iets, waarna het aantal stabiel blijft. Het aantal strafkantonzaken blijft naar verwachting iets dalen tot in 2025, waarna het aantal weer iets stijgt.

Kantonzaken, cumulatieve groei t.o.v. gefinancierde capaciteit 2022

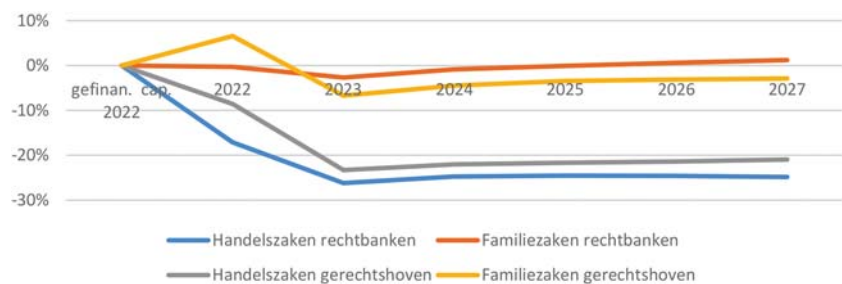
Civiele zaken (handel en familie) rechtbanken en gerechtshoven

De prognose van het aantal handelszaken bij zowel de rechtbanken als de gerechtshoven komt in 2022 en 2023 onder de gefinancierde capaciteit 2022 uit. Net als bij de civiele kantonzaken speelt hierin mee dat in de huidige prognoses voor 2022 nog rekening is gehouden met een corona-effect op de instroom en doordat de in 2021 verwachte verslechterde economische prognose vanwege corona niet lijkt uit te komen.

Het aantal handelszaken bij de rechtbanken en de gerechtshoven neemt naar verwachting in 2023 af vergeleken met 2022, waarna het aantal zaken redelijk stabiel blijft. De afname in 2023 wordt veroorzaakt doordat het wegwerken van corona-achterstanden in 2022 is meegenomen in de prognoses.

Bij familiezaken bij de gerechtshoven wordt in 2023 een sterke afname verwacht, dit komt door de hoge instroom van familiezaken in 2021 bij de gerechtshoven, waardoor de prognose voor de uitstroom in 2022 hoog is. In familiezaken wordt in 2023 bij de rechtbanken een lichte afname verwacht, veroorzaakt doordat in de prognoses voor 2022 het wegwerken van corona-voorraden is meegenomen. De prognose na 2023 is dat het aantal familiezaken zowel bij de rechtbanken als bij de gerechtshoven licht stijgt.

Civiele zaken, cumulatieve groei t.o.v. gefinancierde capaciteit 2022

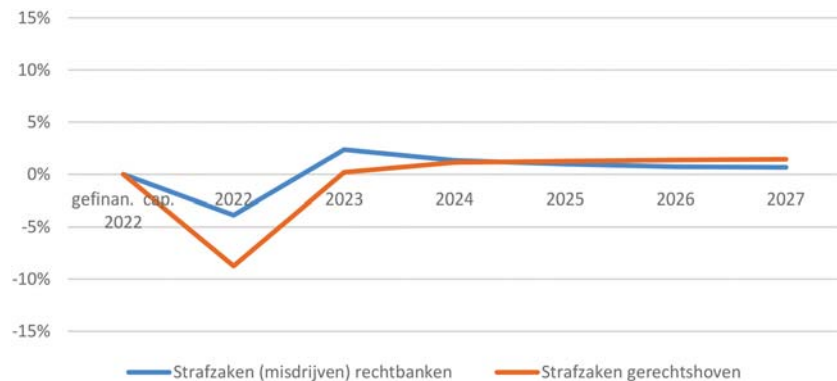

Strafzaken rechtbanken en gerechtshoven

De prognose van het aantal strafzaken bij de rechtbanken en de gerechtshoven ligt in 2022 onder de gefinancierde capaciteit, voor 2023 geldt dit niet meer en ligt de prognose voor rechtbanken en de gerechtshoven iets boven de gefinancierde capaciteit.

De prognose is dat het aantal strafzaken bij de rechtbanken (misdrijven) en de gerechtshoven stijgt in 2023 ten opzichte van 2022, waarna het aantal zaken ongeveer gelijk blijft tot 2027. Deze stijging heeft vooral te maken met een wat lagere instroom van strafzaken in 2020 en 2021 door corona-effecten en daarmee lagere uitstroom in 2022, deze zal naar verwachting weer herstellen.

Strafzaken, cumulatieve groei t.o.v. gefinancierde capaciteit 2022

Bestuurs- en vreemdelingenzaken

Voor de meeste bestuurszaken ligt de prognose van het aantal zaken in 2022 boven de gefinancierde capaciteit 2022, maar in 2023 gaat deze richting de gefinancierde capaciteit 2022. Alleen voor vreemdelingenzaken ligt het aantal zaken in 2022 en 2023 onder de gefinancierde capaciteit.

Voor de reguliere bestuurszaken (dit zijn bestuurszaken met uitzondering van belasting- en vreemdelingenzaken) bij de rechtbanken wordt de hogere prognose vergeleken met de gefinancierde capaciteit 2022, veroorzaakt door de nog weg te werken corona-achterstanden die in de prognoses van 2022 zijn opgenomen. Deze corona-achterstanden in de prognoses van 2022 veroorzaken ook de daling van ongeveer 10% in de prognose van 2023 ten opzichte van 2022. Na 2023 is de prognose dat het aantal reguliere bestuurszaken heel licht toeneemt.

Dat de prognose in 2022 bij de Centrale Raad van Beroep (CRvB) hoger ligt dan de gefinancierde capaciteit 2022 wordt ook hier voor een groot deel veroorzaakt door de nog weg te werken corona-achterstanden die in de prognoses van 2022 zijn opgenomen. Ook de verwachte sterke daling van het aantal zaken in 2023 wordt veroorzaakt door de corona-achterstanden opgenomen in de prognoses van 2022. De verwachting is dat in 2024 het aantal zaken bij de CRvB ook nog zal dalen en daarna heel licht zal toenemen tot 2027.

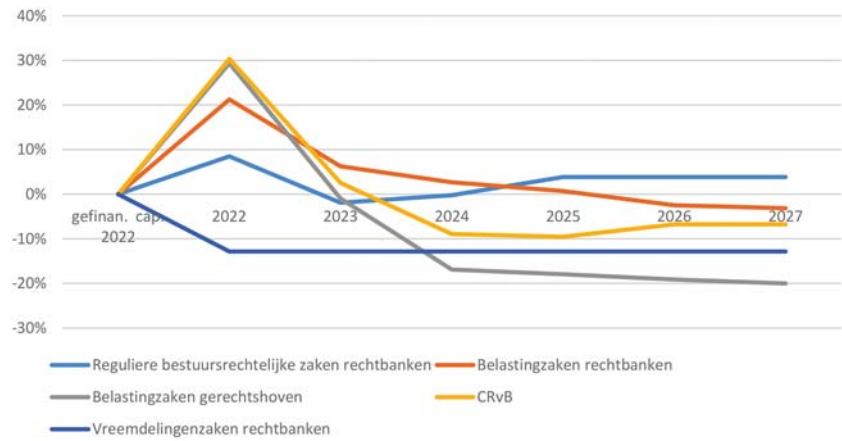
Ook bij de belastingzaken bij de rechtbanken is de hogere prognose vergeleken met de gefinancierde capaciteit in 2022 voor een groot deel te verklaren door de corona-achterstanden opgenomen in de prognoses 2022. Dit is ook de oorzaak van de te verwachten forse daling van het aantal belastingzaken in 2023 ten opzichte van 2022. Na 2023 is de prognose dat het aantal belastingzaken bij de rechtbanken licht daalt als gevolg van een dalende trend bij belastingzaken lagere overheden.

Ook het aantal belastingzaken bij de gerechtshoven ligt in 2022 boven de gefinancierde capaciteit 2022. Dit wordt veroorzaakt door een hoge instroom van belastingzaken bij de gerechtshoven in 2021, die voor

een groot deel in 2022 nog uit moet stromen. Dit is ook de oorzaak van de te verwachten forse daling van belastingzaken in 2023 t.o.v. 2022. De prognose is dat belastingzaken ook in 2024 nog verder zullen dalen.

Op dit moment is er in de vreemdelingenketen veel onzeker, waardoor het aantal zaken lastig te voorspellen is. De financieringsreeks die is afgesproken ligt onder de gefinancierde capaciteit van 2022.

Bestuurszaken, cumulatieve groei t.o.v. gefinancierde capaciteit 2021

4.2. Budgettaire consequenties productiegerelateerde bijdrage

In tabel 4 worden per productgroep de verschillen tussen de benodigde middelen en de huidige productiegerelateerde bijdrage weergegeven. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de nieuwe prijsafspraken voor 2023–2025.

De productieaantallen die aan deze tabel ten grondslag liggen zijn conform de huidige meerjarenprognose. Voor de meeste productgroepen is het verschil met de huidige bijdrage voor de komende jaren negatief. Dit betekent dat de huidige bijdrage lager is dan de benodigde middelen. Er zijn derhalve meer middelen nodig dan in de begroting 2021 beschikbaar zijn gesteld.

Tabel 4 Productie conform meerjarenprognose Mutatie PMJ MPP-2022 in euro, x 1 euro

	2022	2023	2024	2025	2026	2026
Rechtbank Handel	- 3.067.805	- 4.190.760	- 5.308.783	- 3.946.355	- 3.697.533	- 3.826.582
Rechtbank Familie	- 3.390.485	- 5.076.581	- 6.424.526	- 4.801.622	- 4.532.418	- 4.734.080
Rechtbank Bestuur	- 2.770.866	- 3.849.747	- 4.874.171	- 3.903.895	- 3.698.800	- 3.816.045
Rechtbank Straf	5.038.759	- 446.463	- 565.716	- 687.666	- 713.215	- 732.654
Rechtbank Kanton	- 4.424.325	- 6.415.108	- 8.231.318	- 6.123.010	- 5.709.561	- 5.884.103
Rechtbank Belasting	- 935.112	- 1.256.981	- 1.509.388	- 1.097.541	- 996.609	- 1.027.711
Totaal rechtbanken	- 9.549.835	- 21.235.640	- 26.913.902	- 20.560.090	- 19.348.135	- 20.021.175
Gerechtshof Handel	- 1.390.981	- 1.789.827	- 2.260.563	- 1.683.711	- 1.584.336	- 1.653.422
Gerechtshof Familie	- 762.506	- 1.024.022	- 1.302.580	- 976.255	- 918.534	- 955.487
Gerechtshof Straf	3.635.681	- 64.093	- 129.566	- 128.606	- 130.594	- 137.909
Gerechtshof Belasting	- 679.143	- 797.418	- 831.442	- 608.634	- 562.587	- 577.540
Totaal gerechtshoven	803.051	- 3.675.361	- 4.524.151	- 3.397.205	- 3.196.052	- 3.324.358
Centrale Raad van Beroep (CRvB)	- 754.002	- 909.772	- 1.003.818	- 739.453	- 714.627	- 741.806
Totalen rechtbanken, gerechtshoven en CRvB	- 9.500.785	- 25.820.773	- 32.441.872	- 24.696.748	- 23.258.813	- 24.087.339
Rechtbank VK	0	0	0	0	0	0

5. Bijdrage voor gerechtskosten

De gerechtskosten in civiele en bestuurlijke zaken zijn conform het Bfr 2005 voor rekening van de gerechten. Het gaat onder andere om kosten voor getuigen, tolken en vertalers en deskundigen. De bijdrage voor gerechtskosten in civiele en bestuurszaken komt tot stand door de verwachte instroom in de sectoren civiel en bestuur (tabel 5) te vermenigvuldigen met de in 2021 gerealiseerde kostprijzen per sector (1,09 euro voor civiel en 15,29 euro voor bestuur per zaak).

Tabel 5 Verwachte instroom civiel en bestuur (absolute aantallen)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Rechtbank Handel	70.214	62.527	63.752	63.915	63.869	63.676
Rechtbank Familie	192.749	188.141	191.634	193.165	194.466	195.676
Rechtbank Bestuur	40.564	36.670	37.300	38.824	38.824	38.824
Rechtbank Kanton	900.749	851.417	879.280	882.125	877.286	870.979
Rechtbank VK	40.280	40.280	40.280	40.280	40.280	40.280
Rechtbank Belasting	31.177	27.320	26.404	25.894	25.077	24.912
Totaal rechtbanken	1.275.733	1.206.355	1.238.650	1.244.203	1.239.802	1.234.347
Gerechtshof Handel	8.411	7.055	7.172	7.204	7.230	7.269
Gerechtshof Familie	5.757	5.040	5.160	5.216	5.234	5.245
Gerechtshof Belasting	6.070	4.646	3.899	3.849	3.795	3.753
Totaal gerechtshoven	20.238	16.741	16.231	16.269	16.259	16.267
Centrale Raad van Beroep (CRvB)	6.208	4.883	4.337	4.309	4.441	4.441
Totale rechtbanken, gerechtshoven en CRvB	1.302.179	1.227.979	1.259.218	1.264.781	1.260.502	1.255.055

Tabel 6 Mutatie bijdrage gerechtskosten conform systematiek Bfr 2006 x € 1.000

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Gerechtskosten	3.189	2.958	2.970	2.989	2.974	2.965
– waarvan civiel	1.288	1.219	1.254	1.260	1.256	1.250
– waarvan bestuur	1.900	1.740	1.716	1.730	1.719	1.715
J&V-begroting 2022	3.181	3.065	2.922	2.869	2.846	2.846
Verschil t.o.v. begroting J&V 2022	- 8	107	- 48	- 120	- 128	- 119

6. Bijdrage voor vaste kosten

Met ingang van de nieuwe bekostigingsafspraken uit 2020 is ongeveer 60% van de bijdrage voor de productiegerelateerde kosten (p*q). De overige 40% wordt lumpsum gefinancierd en is onder andere bedoeld voor lokale en landelijke ondersteunende processen, huisvesting, ICT, opleidingen, etc.

Voor de jaren 2023 en verder gaat het in totaal om 510,6 miljoen euro.

7. Bijdrage voor overige kosten

De bijdrage voor overige kosten heeft betrekking op de megazaken in het strafrecht, het College van Beroep voor het bedrijfsleven (Cbb) en de bij wet aan gerechten opgedragen bijzondere kamers.

7.1. Megazaken

Megazaken in het strafrecht zijn grote zaken die zoveel tijd en capaciteit kosten dat toepassing van de normale kostprijzen voor strafzaken niet passend is. Bij de rechtbanken wordt in 2023 uitgegaan van ongeveer 4.640 megazittingsuren. Bij de gerechtshoven is dat ongeveer 2.092 megazittingsuren. Het tarief voor megazittingsuren is per 2021 verhoogd voor de gerechtshoven omdat uit onderzoek was gebleken dat het eerdere tarief niet kostendekkend was. Het tarief voor de rechtbanken is inmiddels ook verhoogd om diezelfde reden. Het verschil met de J&V-begroting 2022 en dit begrotingsvoorstel wordt voor een deel gedekt door de Prijsafspraken voor de prijsperiode 2023–2025.

De rechtbank Den Haag en het gerechtshof Den Haag zijn exclusief bevoegd om zaken die voortkomen uit de Wet internationale misdrijven (WIM) te behandelen. Deze zaken vragen om andere kennis en een andere voorbereiding dan de «normale» megazaken. Zo moet voor deze zaken inzicht worden verkregen in verdragsrecht, recht van internationale organisaties en tribunalen ter zake van diverse leerstukken en internationale verdragen.

Tabel 7 Budgettaire gevolgen raming megazaken x € 1.000

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Megazaken rechtbanken	13.820	13.820	13.820	13.820	13.820	13.820
Megazaken gerechtshoven	7.953	7.953	7.953	7.953	7.953	7.953
WIM-zaken hof Den Haag	1.063	1.063	1.063	1.063	1.063	1.063
WIM-zaken rb Den Haag	1.654	1.654	1.654	1.654	1.654	1.654
EOM	500	500	500	500	500	500
Totaal begrotingsvoorstel 2023	24.990	24.990	24.990	24.990	24.990	24.990
J&V-begroting 2022	20.395	20.415	20.551	20.591	20.614	20.614
Vershil t.o.v. J&V-begroting 2022	4.595	4.575	4.439	4.399	4.376	4.376

7.2. College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb)

Het CBb oordeelt over geschillen op het terrein van het sociaaleconomisch bestuursrecht. Dat betekent dat er vaak kwesties van Europees recht spelen. Daarnaast is het CBb de hoogste beroepsinstantie voor zaken op het gebied van een aantal specifieke wetten, zoals de Mededingingswet en de Telecommunicatiewet.

Sinds eind 2016 wordt het CBb geconfronteerd met een fors hogere instroom van landbouw-, natuur- en voedselkwaliteitszaken. Het CBb heeft extra capaciteit (raadsheren, juristen en ondersteuning) aangetrokken om deze extra instroom de komende jaren naast de reguliere instroom te kunnen verwerken. Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft vanaf 2019 voor 5 jaar een tijdelijke extra bijdrage aan het Ministerie van JenV beschikbaar gesteld voor een groot aantal landbouwwzaken bij het CBb.

De afgelopen periode is er sprake van een forse instroom van zaken op grond van de corona steunregelingen. Om deze zaken (tijdig) te kunnen behandelen is extra personeelscapaciteit noodzakelijk.

De komende jaren worden naar verwachting diverse wetten van kracht of gewijzigd, waaronder de Wet Dierenmishandeling, de Wet Nationaal

Groefonds en de Wet collectieve warmtevoorziening. Deze wetten zullen leiden tot een toename van de werklast bij het CBb. De verwachte budgettaire gevolgen zijn verwerkt in tabel 8.

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van de raming CBb x € 1.000

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Begrotingsvoorstel 2023	10.390	10.390	10.817	8.639	8.639	8.212
J&V-begroting 2022	10.080	10.494	8.381	8.381	7.967	7.967
Vershil t.o.v. J&V-begroting 2022	- 310	104	- 2.436	- 258	- 672	- 245

7.3. Bijzondere kamers

Bij de bijzondere kamers gaat het om specifieke kamers van gerechten die, met uitsluiting van andere gerechten, bij wet bevoegd zijn verklaard om bepaalde zaken te behandelen. Deze worden lumpsum gefinancierd. Het gaat om de douanekamer (rechtbank Noord-Holland, gerechtshof Amsterdam), de Ondernemingskamer (gerechtshof Amsterdam), de kamer voor het kwekersrecht (gerechtshof Den Haag), de octrooikamer (rechtbank Den Haag, gerechtshof Den Haag), de merkenwetkamer (gerechtshof Den Haag), zaken in verband met de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (Mulderzaken bij de rechtbank Noord-Nederland en het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden), adviezen ingevolge de Wet overdracht tenuitvoerlegging (WOTS, gerechtshof Arnhem-Leeuwarden), de Centrale Grondkamer (gerechtshof Arnhem-Leeuwarden), de kamer voor bijzondere competentiezaken bestuurszaken (OPTA/NMA, rechtbank Rotterdam), de maritieme kamer (rechtbank Rotterdam), de liaisonrechter (rechtbank Den Haag) en de raden penitentiaire kamer (gerechtshof Arnhem-Leeuwarden).

Vanuit de bijdrage voor de bijzondere kamers worden ook het Adviescollege Levenslanggestraften (gerechtshof Arnhem-Leeuwarden) en Octrooizaken Benelux (gerechtshof Den Haag) gedekt. In de structurele financiering van het Adviescollege Levenslanggestraften is nog niet voorzien.

De rechtspraak ontvangt tot slot jaarlijks een bijdrage van het Ministerie van Justitie en Veiligheid voor de Netherlands Commercial Court (NCC, rechtbank Amsterdam) en de Netherlands Commercial Court of Appeal (NCCA, gerechtshof Amsterdam).

Tabel 9 Budgettaire gevolgen van de raming bijzondere kamers x € 1.000

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bijzondere kamers Rechtspraak	13.459	13.143	13.143	13.143	13.143	13.143
J&V-begroting 2022	12.751	12.751	12.751	12.751	12.751	12.751
Vershil t.o.v. J&V-begroting 2022	- 708	- 392	- 392	- 392	- 392	- 392
Netherlands Commercial court	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000

7.4. Bijdrage voor niet-Besluit financiering rechtspraak 2005 (Bfr 2005) taken

Tabel 10 niet-Besluit financiering rechtspraak 2005 (Bfr 2005) taken x € 1.000

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Tuchtrecht	3.491	3.491	3.491	3.491	3.491	3.491
Commissies van toezicht voor het gevangeniswezen	6.351	6.351	6.351	6.351	6.351	6.351
Overige	54	54	54	54	54	54
Totaal begrotingsvoorstel 2023	9.896	9.896	9.896	9.896	9.896	9.896
J&V-begroting 2022	9.447	9.447	9.447	9.447	9.447	9.447
Vershil t.o.v. J&V-begroting 2022	- 449	- 449	- 449	- 449	- 449	- 449

Tuchtrecht

Bij tuchtrecht gaat het om de kosten die gerechten maken voor tuchtcolleges.

Tuchtcolleges in eerste aanleg, zoals de raden van discipline (advocatuur), de kamers voor het notariaat en de kamer voor gerechtsdeurwaarders, zijn zelfstandige colleges die veelal voor de bemensing, de huisvesting of de plaats van zaakbehandeling grotendeels van een gerecht afhankelijk zijn. De bepalingen over bekostiging van de Wet op de rechterlijke organisatie en het Bfr 2005 zijn op deze colleges niet van toepassing. Met de gerechten die het aangaat worden, buiten de Raad voor de rechtspraak om, afspraken gemaakt. De bedragen worden overeengekomen tussen de desbetreffende gerechten en de tuchtcolleges die vallen onder de beleidsverantwoordelijkheid van het Ministerie van J&V.

Secretariaten van de Commissies van Toezicht voor het gevangeniswezen

De gerechten verrichten ten behoeve van de Commissies van Toezicht (CvT) voor het gevangeniswezen secretariaatswerkzaamheden in het kader van de behandeling van klachten van gedetineerden. Deze werkzaamheden wordt volledig door de opdrachtgever (Ministerie van J&V) gefinancierd. De kosten van de secretariaten van de Commissies van Toezicht worden geraamd op basis van het aantal klachten, grieven en de gerealiseerde kosten. De totaal geraamde kosten komen uit op 6,4 miljoen euro. Dit bedrag is inclusief de structurele overheveling van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) inzake het kenniscentrum CvT's aan de rechtbank Midden-Nederland (140.000 euro). Door stijging van het aantal klachten en grieven stijgen ook de kosten voor de secretariaten van de Commissies van Toezicht. De claim in tabel 10 betreft dan ook de gestegen kosten voor de secretariaten van de Commissies van Toezicht.

Overig

Binnen de Rechtspraak zijn er enkele instituties die een geormerkte bijdrage ontvangen. Hierbij gaat het om opleidingen voor de Nederlandse Antillen (Studiecentrum Rechtspleging), het kenniscentrum van The International Association of Refugee and Migration Judges (IARMJ, rechtbank Noord-Holland), het Centraal Intakebureau Vreemdelingenzaken (rechtbank Den Haag) en het landelijk kwaliteitsbureau Curatoren, Beschermingsbewindvoerders en Mentoren (CBM) bij de rechtbank Oost-Brabant.

8. Aanvraag leenfaciliteit

Voor investeringen maakt de Rechtspraak gebruik van de leenfaciliteit bij het Ministerie van Financiën. De huidige verwachting is dat vanaf 2022 gemiddeld een jaarlijks leenplafond van 24 miljoen euro nodig is. Op grond van de meerjarige investeringsplannen uit de jaarplannen 2021 van de gerechten, het Bureau van de Raad voor de rechtspraak en de landelijke diensten IV-organisatie, SSR en het Landelijk Dienstencentrum voor de Rechtspraak (LDCR) ontstaat het volgende beroep op de leenfaciliteit:

Tabel 11 Aanvraag leenfaciliteit x € 1.000

2022	2023	2024	2025	2026	2027
36.100	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000

De Rechtspraak investeert in het realiseren van digitale toegankelijkheid met de uitvoering van het project Digitale Toegang Civiel en Bestuur (project DT CB). Voor het verhogen van het niveau van informatiebeveiliging binnen de Rechtspraak wordt geïnvesteerd in het netwerk en opslag. Daarnaast wordt volop geïnvesteerd in de IT-basisvoorzieningen voor de gerechten (digitale werkplek/laptops, telehoren/videoconferentie, digitale zittingszalen).

9. Ontwikkeling eigen vermogen

Na toepassing door de Minister voor Rechtsbescherming van de hardheidsclausule in verband met corona heeft de Rechtspraak over 2021 een resultaat van nul euro geboekt. Per eind 2021 was het eigen vermogen van de Rechtspraak nihil. Op basis van de thans bekende gegevens is de inschatting dat over 2022 een negatief resultaat wordt behaald van rond de € 25 mln. Dit komt vooral door een grote hoeveelheid minderwerk als gevolg van coronamaatregelen in het eerste kwartaal 2022, een hoog ziekteverzuim en krapte op de arbeidsmarkt. Eventuele afspraken over hardheidsclausules zouden de prognose doen verbeteren.

Tabel 12 Opbouw eigen vermogen Rechtspraak x € 1.000

	2021	2022	2023
Eigen vermogen per 1-1	0	0	0
Prognose resultaat	-	- 25.000	-
Eigen vermogen per 31-12	0	- 25.000	0
Aanzuivering eigen vermogen (vordering)	0	25.000	0
	2021	2022	2023
Eigen vermogen per 1-1	0	0	0

10. Doorlooptijden

De Rechtspraak ontwikkelt sinds 2020 nieuwe (maximum)normen voor doorlooptijden, dit worden «de standaarden» genoemd. De methodiek van normpercentages (X procent van de zaken binnen X dagen) is verlaten. Er wordt nu voor het overgrote deel gewerkt met een maximum voor het aantal dagen per zaakstroom. Kenmerkend voor de nieuwe systematiek is dat in principe 100% van de zaken aan de weergegeven

standaarden moet voldoen. De nieuwe methodiek maakt interne sturing eenvoudiger en maakt duidelijker wat rechtszoekenden kunnen verwachten.

De geformuleerde normen zijn vanwege het perspectief van de rechtszoekenden normen voor de totale doorlooptijd. Binnen deze totale doorlooptijd is sprake van genormeerde deeltrajecten. Een deel van deze deeltrajecten bevindt zich buiten de invloedssfeer van de Rechtspraak; de doorlooptijd daarvan wordt bepaald door anderen (procespartijen). In onderstaande tabel worden uit het oogpunt van leesbaarheid alleen de standaarden op totaalniveau weergegeven, dus inclusief de doorlooptijd van die andere partijen.

In sommige zaaksstromen is sprake van een doorlooptijd van enkele weken. Bij andere stromen is die doorlooptijd veel langer. Bij toezicht CBM bijvoorbeeld gaat het om de periode tussen de start van het toezicht en de ontvangst van het wettelijke evaluatieverslag dat na vijf jaar moet worden toegestuurd aan de rechter.

Voor alle belangrijke zaakstromen zijn inmiddels standaarden geformuleerd, ook voor de zaken waarbij eerder een standaard ontbrak, zoals bij de zorgzaken in het rechtsgebied familie en jeugd, en diverse zaakstromen in het rechtsgebied toezicht.

Doorlooptijden Bestuur	Norm
Rechtbanken	
<i>Bestuur algemeen</i>	
Bestuur algemeen, Enkelvoudige Kamer	140 dagen
Bestuur algemeen, Meervoudige Kamer	154 dagen
Bestuur algemeen, Voorlopige Voorzieningen	28 dagen
Bestuur algemeen met schorsing/heropening	154 dagen
Bestuur algemeen, instroom werkvoorraad	alleen traject
Bestuur algemeen, buiten zitting afgedaan (8:57)	273 dagen
<i>Belasting</i>	
Rijksbelasting	90% in 294 dagen
Lokale belasting	90% in 294 dagen
Belasting, Voorlopige Voorzieningen	28 dagen
Belasting, met schorsing/heropening	294 dagen
Belasting, Buiten zitting afgedaan	273 dagen
<i>Vreemdelingenzaken</i>	
Vreemdelingenkamer regulier	140 dagen
Verlengde Asielprocedure lang	140 dagen
Verlengde Asielprocedure kort, Algemene Asielprocedure en Asielprocedure Dublinzaak	28 dagen
Bewaring vervolg bewaringberoep zonder zitting	14 dagen
Bewaring eerste beroep bewaring of vervolgberoep bewaring met zitting	21 dagen
Vreemdelingenzaken, buiten zitting afgedaan	140 dagen
<i>Kennelijke uitspraken en verzet</i>	
Kennelijke uitspraken	84 dagen
Verzet	70 dagen
Gerechtshoven	
Belasting	365 dagen
Verzet	84 dagen
Bijzondere colleges	
CRvB	252 dagen
CBb	90% in 273 dagen

Doorlooptijden Familie- en jeugdrecht	Standaard
Rechtbanken	
Geschillen ouderlijk gezag	70 dagen
Voorlopige voorzieningen	35 dagen
<i>Reguliere verzoekschriften</i>	
Gemeenschappelijke verzoeken echtscheiding	21 dagen
Reguliere verzoekschriften referte verstek	119 dagen
Reguliere verzoekschriften tegenspraak	210 dagen
<i>Jeugdbeschermingszaken</i>	
Verzoeken tot een eerste ondertoezichtstelling	35 dagen
Overige verzoeken inzake ondertoezichtstelling met zitting	42 dagen
Overige verzoeken inzake ondertoezichtstelling zonder zitting	28 dagen
<i>Zorgzaken</i>	
Zorgmachtigingen en RM 6 mnd + verlenging	35 dagen
Wijziging zorgmachtiging, machtiging voortzetting crisismaatregel en voortzetting/ verlenging IBS	17 dagen
Gerechtshoven	
Onder toezicht stellingen	91 dagen
Reguliere verzoekschriften tegenspraak	224 dagen
Voorlopige voorzieningen	35 dagen
<hr/>	
Doorlooptijden Handel/Kanton	Standaard
Rechtbanken	
<i>Verzoekschriften</i>	
Verzoekschriften Kanton	112 dagen
Verzoekschriften WWZ-zaken (kanton)	112 dagen
Verzoekschriften Handel	126 dagen
Beslagrekesten Handel	7 dagen
Geregelde ontbindingszaken Kanton	14 dagen
Presidentsrekestes	112 dagen
Verzoeken i.v.m. executie van hypotheke	56 dagen
<i>Kort geding</i>	
Kort geding Handel	35 dagen
Kort geding Kanton	35 dagen
<i>Dagvaarding zonder verweer</i>	
Dagvaarding zonder verweer Kanton	14 dagen
Dagvaarding zonder verweer Handel	42 dagen
<i>Dagvaarding met verweer</i>	
Dagvaarding met verweer Kanton	140 dagen
Dagvaarding met verweer Handel Enkelvoudige Kamer	252 dagen
Dagvaarding met verweer Handel Meervoudige Kamer	280 dagen
Gerechtshoven	
Verzoekschriften	161 dagen
Spoedappel	56 dagen
<i>Dagvaardingen</i>	
Dagvaardingen zonder zitting	238 dagen
Dagvaardingen 1 zitting	329 dagen
Dagvaardingen meerdere zittingen	420 dagen

Strafrecht	Standaard
Rechtbanken	
<i>Strafzaken regulier Kanton</i>	
Kanton Jeugd	42 dagen
Kanton Geen Jeugd	107 dagen
<i>Strafzaken regulier Enkelvoudige kamer</i>	
Enkelvoudige Kamer Jeugd	42 dagen
Enkelvoudige Kamer Geen Jeugd	107 dagen
<i>Strafzaken regulier Meervoudige kamer</i>	
Meervoudige Kamer Jeugd	84 dagen
Meervoudige Kamer Geen Jeugd	153 dagen
<i>Appellen</i>	
Uitwerken appellen jeugdzaken	28 dagen
Uitwerken appellen Geen jeugd	42 dagen
<i>Bijzonder raadkamer</i>	
Bijzondere raadkamer rekestten spoed	28 dagen
Bijzondere raadkamer rekestten regulier	107 dagen
Gerechtshoven	
<i>Strafzaken regulier en ontneming</i>	
Enkelvoudige Kamer	137 dagen
Meervoudige Kamer	183 dagen
Kanton	137 dagen
<i>Bijzondere raadkamer</i>	
Bijzondere raadkamer rekestten spoed	28 dagen
Bijzondere raadkamer rekestten regulier	107 dagen
<i>Cassaties</i>	
Uitwerken appellen en cassaties (hoger beroep) jeugdzaken	28 dagen
Uitwerken appellen en cassaties (hoger beroep) niet jeugd	42 dagen

Doorlooptijden Toezicht	Standaard
Rechtbanken	
<i>Verzoekschriften Curatele-, Bewind- en Mentorschapzaken (CBM)</i>	
Verzoekschriften CBM met zitting	42 dagen
Verzoekschriften CBM zonder zitting	28 dagen
<i>Curatele-, Bewind- en Mentorschapzaken (CBM) Verslagen</i>	
Opvragen- ontvangst boedelbeschrijving met verzuim	122 dagen
Opvragen- ontvangst boedelbeschrijving zonder verzuim	122 dagen
Ontvangst- akkoord boedelbeschrijving	28 dagen
Opvragen-ontvangst periodieke- of eindrekening & verantwoording met verzuim	548 dagen
Opvragen-ontvangst periodieke- of eindrekening & verantwoording zonder verzuim	548 dagen
Ontvangst-akkoord periodieke- of eindrekening & verantwoording	42 dagen
Opvragen-ontvangst periodieke- of eindrekening & verantwoording met verzuim	122 dagen
Opvragen-ontvangst periodieke- of eindrekening & verantwoording zonder verzuim	61 dagen
Opvragen-ontvangst periodieke- of eindrekening & verantwoording zonder verzuim	42 dagen
Opvragen-ontvangst evaluatieverslag schuldenbewind met verzuim	1.278 dagen
Opvragen-ontvangst evaluatieverslag schuldenbewind zonder verzuim	1.278 dagen
Opvragen-ontvangst evaluatieverslag standaardbewind met verzuim	2.008 dagen
Opvragen-ontvangst evaluatieverslag standaardbewind zonder verzuim	2.008 dagen
Ontvangst-akkoord evaluatieverslag schuldenbewind	42 dagen
Ontvangst-akkoord evaluatieverslag standaardbewind	42 dagen
Opvragen-ontvangst mentorschapsverslag zonder verzuim	548 dagen
Ontvangst-akkoord mentorschapsverslag	42 dagen
<i>Curatele-, Bewind- en Mentorschapzaken (CBM) Machtigingsverzoek</i>	
Machtigingsverzoek	14 dagen
<i>Faillissementen – Duur toezicht</i>	
Faillissementen – Duur toezicht – Groot – Opheffing / Akkoord	2.616 dagen
Faillissementen – Duur toezicht – Middel – Opheffing / Akkoord	1.156 dagen
Faillissementen – Duur toezicht – Klein – Opheffing / Akkoord	608 dagen
Faillissementen – Duur toezicht – Middel – Vereffening	1.338 dagen
Faillissementen – Duur toezicht – Klein – Vereffening	791 dagen
Faillissementen – Duur toezicht – Middel – Omzetting WSNP	1.065 dagen
Faillissementen – Duur toezicht – Middel – Werkvoorraad	974 dagen
<i>Verzoekschriften insolventies</i>	
Verzoekschriften Wettelijke Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP) – Civiel	91 dagen
Verzoekschriften faillissementen (eigen aangifte) Natuurlijk Persoon – Civiel	122 dagen
Verzoekschriften faillissementen (eigen aangifte) Rechtspersoon – Civiel	9 dagen

Incidenten of (deel)procedures kunnen de reguliere procedure aanzienlijk verlengen. Ook hiervoor zijn normen geformuleerd, maar deze worden voor de overzichtelijkheid buiten deze tabel gehouden.

